

VERENIGING „oud harlingen”

Opgericht 8 november 1954

Aan het College van B & W
van de gemeente Harlingen
Postbus 10.000
8860 HA Harlingen

Betreft: reactie op de concept-Welstandsnota

Harlingen, 15 september 2015

Geacht college,

Hoewel Oud Harlingen het bouw-, stadsvernieuwings- en monumentenbeleid (en het handhaven daarvan) allereerst als een verantwoordelijkheid van de gemeente beschouwt, maken we graag gebruik van de mogelijkheid te reageren op het concept voor de nieuwe Welstandsnota.

Wij doen dat uitgebreid, vanuit onze doelstelling Harlingen mooi te houden, maar ook vanuit de overtuiging dat een esthetisch mooie stad veel bijdraagt aan het welbevinden van de bewoners. Maakt het nou echt zoveel veel uit, of de bankjes in de stad blauw, de prullenbakken oranje en de lantaarnpalen grijs zijn, of dat er één kleur donkergroen voor al het straatmeubilair wordt gebruikt?

Jazeker. Wij zijn daar van overtuigd. Het stratenpatroon, de architectuur, het ritme van de gevels, de kleuren van de kozijnen: een evenwichtig geheel biedt een prettiger leefomgeving. Het bewaken van de totale samenhang, dáár gaat het om. Om die reden is geen onderwerp ons te groot of te klein: van verkeersborden tot binnentuinen en van vuilcontainers tot nieuwbouw.

Laagdrempeligheid

Allereerst iets over de beschikbaarheid van de conceptnota, afgezet tegen de expliciete oproep in de gemeentelijke advertentie om te reageren: 'Het concept dient nog tot in de finesses uitgewerkt te worden. Wij vragen u om mee te lezen en mee te denken'.

Wij willen graag opmerken dat het niet meevalt een nota van 230 pagina's op een beeldscherm te lezen, en op en neer scrollend te becommentariëren. Een papieren exemplaar, dat wat dat betreft gemakkelijker werkt, bleek echter € 125 te moeten kosten. Wij vinden dat een ongewenste drempel, wanneer van burgers/vrijwilligers input wordt gevraagd.

Onze suggestie is het leveren van een afdoende aantal papieren exemplaren voortaan onderdeel te maken van de overeenkomsten met externe bureaus.

Invalshoek

Vervolgens iets over de bril, waarmee Oud Harlingen naar de conceptnota heeft gekeken.

De nota noemt het "aanzicht van buiten op de binnenstad en het silhouet vanuit verschillende gezichtspunten uiterst historisch, onmiskenbaar Harlings en voor wat betreft het silhouet vanaf de Waddenzee zeldzaam", zelfs op Noord-Europese schaal (pag. 36). Een behoorlijk lyrisch oordeel!

Daar valt naar oordeel van Oud Harlingen wel iets op af te dingen. In de afgelopen 10 jaar verrezen gebouwen, die de aanblik van de historische stad op belangrijke plekken hebben geruïneerd. Wie bijvoorbeeld de stad over de Tjerk Hiddessluizen Harlingen nadert ziet boven het Havenmantsje en de omliggende Havenkwartierbebouwing een donkergekleurd massief blok uitsteken. En wie Harlingen binnen vaart ziet helemaal geen gaaf dakenlandschap, maar botst frontaal tegen een enorme glaswand met wanstaltige punten er bovenop.

Toch was er ook de afgelopen 10 jaar al een Welstandsnota van kracht die streefde naar passende bebouwing, gerelateerd aan de volumes, de structuur, en de materialisering zoals die in het monumentale Harlingen gebruikelijk waren. De Welstandsnota kon de bovenbeschreven wanstaltige bouw echter kennelijk niet voorkomen.

Al het historisch waardevolle, wat in de huidige Welstandsnota keurig is omschreven en daardoor moet worden bewaakt, wordt door 'Willemstaete' met voeten getreden. Het grotendeels leegstaande bouwblok is naar Harlinger maatstaven te hoog, te breed, te diep en te afwijkend wat betreft – bijvoorbeeld – materiaalgebruik en 'verticale' raamopeningen. Het overheerst zijn totale omgeving, verpest het gezicht op de stad vanaf zee – en hét instrument, dat deze ruimtelijke kwaliteit had moeten sturen en in goede banen leiden, bleek krachteloos. Een cruciale vraag voor Oud Harlingen is dan ook: heeft de nieuwe, voorliggende versie van de Welstandsnota die kracht wél?

Een ander aspect waar wij naar hebben gekeken is welke spelers bij het bewaren en bewaken van de ruimtelijke kwaliteit betrokken zijn.

In de nieuwe nota wordt gestuurd op 'samenhang met' en 'passen bij' wat al bestaat. Dat zijn wat Oud Harlingen betreft prima, zij het nogal ruime begrippen. De juiste vraag is echter: wat doet een ander met deze regels? En die vraag klemmt temeer, omdat 'die anderen' vaak voorbijgangers zijn die de volle ruimte van de interpretatie opzoeken – denk aan projectontwikkelaars. Maar ook veel andere betrokken partijen zijn niet meer dan 'tijdelijke Harlingers': de betrokken ambtenaren, de externe adviseurs, Hus & Hiem en de leden van het college. Wie vertegenwoordigt in het proces dan de inwoners die de komende vijftig jaar tegen boven aangehaalde puisten aan mogen kijken?

Oud Harlingen heeft geleerd van het verleden. We bekijken de Welstandsnota – door schade en schande wijzer geworden – met wantrouwen:

- hoeveel ontsnappingsruimte biedt die aan planontwikkelaars, die zich weinig of niets gelegen laten liggen aan de karakteristieken van de stad die in het eerste deel van de nota zo lovend worden beschreven?
- hoeveel macht biedt de nota om dergelijke plannen te stoppen?
- en hoeveel invloed heeft 'de Harlinger' zelf nog gedurende het proces?

Lof

Nu we hebben aangegeven de nota kritisch te zullen becommentariëren, is het tijd voor wat complimenten.

Wij beschouwen het als een behoorlijke prestatie dat een gemeente van de bescheiden omvang als Harlingen een Welstandsnota heeft weten te produceren die beperkt is tot ruim 200 pagina's. Wij noemen dat een prestatie gezien de steeds veranderende wetgeving van het Rijk: de Woningwet die op de schop gaat en wordt vervangen door een Omgevingswet, waardoor het Bouwbesluit van een gemeente in stand blijft en Bouwverordeningen zullen komen te vervallen, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, het Besluit omgevingsrecht en de Ministeriële regeling omgevingsrecht.

Verder: waar veel andere gemeenten volstaan met beschouwelijk proza, is in Harlingen geprobeerd toch zo veel mogelijk concrete regels te formuleren.

Vergeleken met wat nota's van andere gemeenten komt de Welstandsnota van de gemeente Harlingen daarom niet slecht over. Kanttekening hierbij is wel dat de regelgeving niet in elk hoofdstuk even duidelijk in de artikelen is te herkennen als regel, omdat - anders dan in strikt juridisch geformuleerde wetgeving - daar ook vaak hele toelichtende teksten onder staan vervat.

Een aantal aangebrachte verbeteringen willen we graag even benoemen:

- In de afgelopen jaren zijn bij besprekingen met het college en de medewerker Monumentenbeleid al verschillende punten besproken, die in een nieuwe Welstandsnota meegenomen zouden moeten worden. Die zijn stuk voor stuk in de nieuwe nota verwerkt en dat is prettig.
- De gebiedsbeschrijvingen zijn overtuigend: goed onderbouwd, helder wat betreft beschrijving van bijzondere waarden, en toch beknopt en leesbaar.
- De herziene begrenzing van de deelgebieden is een verbetering.
- We lazen met genoegen dat bij bredere gebouwen voortaan voorzien moet worden in een in hoogte verspringende dak-/goot-/begane grondgevel. Dat sluit beter aan bij omliggende historische bebouwing.
- Net zo zijn we blij met de vereiste dat kappen haaks op de weg gericht moeten zijn.
- We juichen zeer toe dat reclame en voorzieningen voor reclame in het ontwerp geïntegreerd moeten worden.

Al met al denken wij dat de voorliggende nota scherper en beter is geformuleerd dan de huidige.

Gebruikte begrippen

Het Omgevingsplan (het vroegere Bestemmingsplan) geeft aan wat en hoe hoog er gebouwd mag worden, het Bouwbesluit geeft aan hoe het technisch moet uit veiligheidsoverwegingen, en de Welstandsnota tracht te regelen dat het allemaal een beetje in de omgeving past qua kleur en uiterlijk.

Oud Harlingen heeft nergens kunnen vinden of voor de gebruikte begrippen, zoals bouwwerk, hoofdgebouw, rooilijn, gevelwand, complex, pand, verbouwing, kleine verbouwing, monument etc. in de Welstandsnota het definitiekader van een van de bovenvermelde wetten geldt. Wellicht kunt u duidelijker in de regelgeving aangeven welk definitiekader geldt voor de regelgeving die in de Welstandsnota is opgenomen, of in de Welstandsnota een definitiekader van de gebruikte begrippen opnemen.

Heldere taal

De conceptnota kan in zijn algemeenheid wellicht nog op twee manieren verbeterd worden:

- Daar waar teksten zijn ondergebracht in artikelen met nummering, zou misschien nog eens gekeken kunnen worden naar een zo scherp mogelijke juridische verwoording en zo weinig mogelijk wollig proza. Dat zal de beoogde duidelijkheid voor de burger ten goede komen.
- Is alles, wat in de inleidende bewoordingen staat, in de hoofdstukken ook in regelgeving met nummers vertaald? Wij zouden daarin graag een zo helder mogelijke tweedeling zien, net zoals bij wetten: daarbij geven de wetten de regels en de Memorie van toelichting regelt verder niets nieuws, maar is wel een toelichting op de artikelen. Ook hier geldt dat hiermee de overzichtelijkheid voor de burger mogelijk nog kan toenemen.

Bladzijgewijs

Op een aantal punten hebben wij opmerkingen, aanvullingen of vragen over de conceptnota die voorligt. Het gaat puntsgewijs om het volgende:

Stadsbouwmeester

Op bladzij 6 staat in de inleiding hoe een gemeente 'als vertegenwoordiger van het algemeen belang', zover mogelijk het uiterlijk of het aanzien van een stad middels welstandstoezicht regisseert.

Naar ons idee heeft juist het ontbreken van (voldoende) regie de afgelopen 10 jaar plannen als de Volbedaflat en Willemstaete mogelijk gemaakt, die nu als wildvreemde elementen in een verder gaaf stadslandschap dissoneren. Daarom vinden wij het extra jammer, dat één van de uitgangspunten voor het nieuwe Welstandsbeleid nog niet is ingevuld, namelijk punt 4 onder paragraaf 1.3 (blz. 7): 'Een onafhankelijke kwaliteitscoördinator/stadsarchitect wordt aangesteld'. Was het geen logischer volgorde geweest eerst deze persoon aan te stellen, en vervolgens deze man/vrouw de totstandkoming van de nieuwe Welstandsnota te laten coördineren?

Oud Harlingen ziet, zoals al vaker aangegeven, graag een stadsbouwmeester benoemd die voor de stadsontwikkeling een duidelijke, passende lijn kan uitzetten en bewaken. Onze vereniging zou bovendien prijs stellen op een transparante benoemingsprocedure met de mogelijkheid tot inspraak.

Adviseur

Op pagina 8 wordt bij punt c en d een 'adviseur' genoemd, die als enige 'sneltoetscriteria' voor Kleine Bouwwerken in reguliere gebieden gaat toetsen. Op pagina 17 staat bij 3.2.3 dat deze persoon een 'door het college gemandateerde ambtenaar' is. Wij zouden graag weten aan welke competenties deze man/vrouw moet voldoen.

Beleidsvrijheid

Op bladzij 9 wordt bij punt 6 gesteld dat bij grotere bouwplannen in het beschermd stadsgezicht en de bijzondere welstandsgebieden een grotere afwegingsruimte vereist en wenselijk is voor de Adviescommissie van Hus & Hiem en het College van B&W.

Oud Harlingen maakt zich – niet zonder reden – zorgen om de beoordeling van uitzonderingen op de gestelde bouwregels. Die beoordeling wordt gedaan door de Adviescommissie ruimtelijke kwaliteit van Hûs en Hiem en dat advies wordt, becommentarieerd door een ambtenaar, meegewogen door het College van B&W bij haar besluitvorming. Voor 'kleinere plannen' (die overigens nergens duidelijk staan gedefinieerd) beoordeelt en adviseert een gemandateerd ambtenaar.

Afwijkingen op inhoudelijke gronden (3.2.5), hardheidsclausule (3.2.6), om andere redenen (3.2.7) en een excessenregeling (3.2.8) worden alleen maar beoordeeld door het College van B&W.

Oud Harlingen is pertinent tegen dat laatste. In het geval van Willemstaete is via de Raad van State duidelijk geworden dat het College feitelijk ongelimiteerd kan afwijken van alles wat in de Welstandsnota staat beschreven, en zonder enige beperking vrijstellingen kan 'stapelen'.

In de Dokstraat werden verbouwende bewoners aangesproken op deurkrukken en een dakkapel, terwijl om de hoek een bouwblok verrees dat alles, wat 'welstand' beoogde te beschermen, aan zijn laars lapte. Juridisch was dat oirbaar, oordeelde de rechterlijke macht in hoogste instantie, omdat het college daartoe beleidsvrijheid had.

Welke overwegingen het college ertoe hebben gebracht projectontwikkelaar Canon alles toe te staan wat de regels verboden, wordt hopelijk nog eens duidelijk. Maar Oud Harlingen wil voorkomen dat ooit weer door enkele bestuurders zulke verstrekkende besluiten kunnen worden genomen, zonder dat aan de inwoners van de stad verantwoording afgelegd hoeft te worden.

Ons voorstel is daarom:

1. dat vrijstellingen niet meer gestapeld kunnen worden
2. dat de te benoemen stadsarchitect over een afwijking in een bouwplan een advies gaat geven
3. dat niet het college, maar de gemeenteraad vervolgens in alle openheid een vrijstelling verleent – of niet

Dat laatste geldt al inzake afwijkende bouwhoogtes.

Omdat het de gemeenteraad is, die de Welstandsnota vaststelt, vinden wij het niet meer dan logisch dat de gemeenteraad ook besluit over een eventuele afwijking van de welstandsregels. Die werkwijze komt Oud Harlingen zorgvuldiger voor, en meer in overeenstemming met de op handen zijnde Omgevingswetgeving. De gemeenteraad vertegenwoordigt de inwoners, en de wet beoogt de burgerij juist meer te betrekken.

Evaluatie

Op pagina 10 wordt bij paragraaf 1.6 gesteld dat de Welstandsnota voortaan jaarlijks verplicht geëvalueerd moet worden. Niet duidelijk wordt echter wie dat doet, en op welke manier, en wie bewaakt dat deze evaluatie daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

Excessenregeling

Op pagina 18 staat bij 3.2.8: 'Indien het uiterlijk van een bouwwerk in ernstige mate in strijd is met redelijke eisen van welstand, kunnen Burgemeester en Wethouders degene die eigenaar of veroorzaker is, aanschrijven om die strijdigheid op te heffen'. Voorts wordt gesteld: '(...) moet er sprake zijn van een buitensporigheid in het uiterlijk die ook voor niet-deskundigen evident is en die afbreuk doet aan de ruimtelijk kwaliteit van een gebied.'

Op bladzij 220/221 wordt dit nader uitgewerkt. Daar wordt gesteld dat de regeling 'met name' – en dus kennelijk niet 'uitsluitend' – van toepassing is op 'bijzondere gevallen bij het vergunningsvrije bouwen'. Ook wordt bij 8.2.2. gesteld dat in het beschermde stadsgezicht en bijzondere welstandsgebieden eerder sprake is van een exces dan in gebieden met minder hoge cultuurhistorische kwaliteiten.

Oud Harlingen heeft een eerste, nog niet representatieve peiling gehouden onder wandelaars op de keermuur en treinreizigers bij station Harlingen Haven, over de mate waarin het uiterlijk van Willemstaete als 'buitensporig' wordt gezien, en in hoeverre men vindt dat het bouwblok afbreuk doet aan de ruimtelijke kwaliteit van het omliggende Havenkwartier. De niet-deskundigen, waarop in 3.2.8 wordt gedoeld, zijn het betrekkelijk eens in hun opvatting dat Willemstaete misstaat, en een zwaar stempel drukt op de aantrekkelijkheid van de aanblik van de stad en op alles, wat het bouwblok rondom overheerst.

Oud Harlingen vraagt zich daarom af of gebouwen zoals Willemstaete met terugwerkende kracht als een exces kunnen worden betiteld.

Nu leeft onze vereniging in de realiteit. Wij verwachten niet, hoe spijtig wij dat ook vinden, dat Harlingen de komende decennia verlost zal worden van wanstaltige gebouwen, die redelijk recent zijn gebouwd. De gemeente geeft in de Welstandsnota echter duidelijk aan in welke richting ze de stad wil ontwikkelen – samengevat is het streven dat alle nieuw- of verbouw in het centrum een (zeer) positieve bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit levert. In die filosofie zou passen vast te stellen, dat Willemstaete zodra mogelijk weer uit het straatbeeld zou moeten verdwijnen, en vervangen door bebouwing die geen 'grove inbreuk op wat in de omgeving gebruikelijk is' betekent – zoals onder 8.2.1 als criterium voor een exces wordt beschreven.

Wat voor Willemstaete geldt, geldt in zekere mate ook voor de Volbedaflat: een grove inbreuk op wat in de omgeving gebruikelijk is door de bouwhoogte, de vormgeving, de opbouw op het dak en de gevelbreedte, waarbij het uitzicht op zee voorrang kreeg op het aanzicht vanuit zee. Dat laatste geldt zeker ook voor het gemeentekantoor op de Waddenpromenade en de voormalige Chinees op het Havenplein. De gevelindeling daarvan kan de toets van de gulden snede in geen enkel opzicht doorstaan, en het pand voegt zich niet in de historische gevelwand – zacht uitgedrukt.

Graag horen wij of en hoe via de excessenregeling de gaafheid van Harlingen, zoals die in de Welstandsnota zo fraai is beschreven, bevorderd kan worden.

Beschermingsregiem binnenstad en Havenkwartier

Dat een deel van het Havenkwartier onder een ander beschermingsregiem valt dan de rest van de binnenstad, is op het kaartje zeer onduidelijk weergegeven.

Gebiedsbeschrijving binnenstad

Op bladzij 35 zou bij de opsomming van straten onder 'Afwijkingen van het historisch patroon' de Grote Bredeplaats niet misstaan, gezien de huidige invulling als 'horecaplein'.

Algemene criteria

Op pagina 43 worden algemene criteria gegeven voor nieuwbouw en ingrijpende verbouw in de binnenstad.

Bij punt 2 worden wijzigingen mogelijk gemaakt wanneer ze 'geen schade doen'. Twee bladzijden eerder, bij 'Welstandsniveau', wordt gesteld dat ingrepen aan de omgeving of het gebouw 'een hoge bijdrage moeten leveren'. Wij zien liever het laatste als uitgangspunt.

Bij punt 9 wordt gesteld dat gebouwen altijd worden ontsloten via de voorzijde. In bijvoorbeeld de Tuinsteeg is dat anders en ook met het oog op 'wonen boven winkels' - iets dat Oud Harlingen graag zou zien - denken wij dat andere toegangen niet uitgesloten kunnen worden. Kleine Voorstraat 62 bijvoorbeeld kreeg een prachtige ingangspartij in de zijgevel.

Bij punt 21 wordt gesteld dat 'gevels van bergingen op de begane grond langs de openbare ruimte' uitgesloten zijn. Hoe verhoudt zich dit met garages, die hier qua (gebrek aan) uitstraling niet voor onder doen?

Aan dit punt koppelen wij graag iets anders: vuilcontainers. Veel huizen in de binnenstad ontberen ruimte om de vuil- en groencontainer achter het huis te stallen. De vele groene en grijze containers in de straten ontsieren de binnenstad, terwijl we de bewoners tegelijk niet kwalijk kunnen nemen dat ze hun vuilnisbakken niet in huis nemen.

Wij denken met de gemeente c.q. Openbare Werken op één lijn te zitten wat betreft de wenselijkheid van diepcontainers (ondergrondse vuilcontainers) in de binnenstad. Gezien de kosten van aanleg is afgesproken het plaatsen van nieuwe diepcontainers te combineren met andere infrastructurele werkzaamheden. Of dat in geval van de Hoogstraat nu gaat gebeuren, is ons onduidelijk. Graag brengen we dit daarom nogmaals onder de aandacht: plaats de containers nu het kan!

Ook op 'Kleur' (punt 46-53) willen we graag ingaan.

Oud Harlingen meent dat een uitgebreider kleurenpalet denkbaar is dan nu in de Welstandsnota wordt voorgesteld. De onderbouwing hiervan zullen we zo snel mogelijk als aanvulling aanleveren.

Gebiedsbeschrijving Veerhavengebied

Bij de waardenbepaling op bladzij 51 wordt aan de meeste bebouwing op de veerbootkade een gemiddelde waardering toegekend.

Dat verbaast ons gezien de eerdere lovende beschrijving van de samenhangende historische bebouwing van de stad en de wenselijkheid daarbij aan te sluiten. Het gebouw van de gemeente aan de Waddenpromenade sluit noch in kleur, noch in bijvoorbeeld raampartijen, volume of dakvorm ook maar enigszins aan op dat wat Harlingen zo karakteristiek maakt. Hetzelfde geldt voor het gebouw van Rederij Doeksen, dat architectonisch net zo min aandacht heeft gekregen. Over smaak valt te twisten, maar over het gebouw van de Havendienst en de voormalige Chinees is evident meer nagedacht.

Op bladzij 53 wordt de horizontale bebouwing gelukkig 'tamelijk indifferent' genoemd - de opvallend gekleurde zonwering van het gemeentelijke kantoor is dat in onze ogen overigens niet - en niet maatgevend voor ver- of nieuwbouw. Daar zijn we dan weer blij mee. Uit de onder 'Welstandsniveau' opgenomen tekst begrijpen we dat toekomstige bebouwing van een aanzienlijk hogere kwaliteit moet zijn dan de twee bovengenoemde gebouwen. Dat lijkt ons terecht.

Nieuwe Willemhaven

Op pagina 66 staat logischerwijs nog een percentage van maximaal 25% voor hoogte-accenten. Parallel aan het traject van de Welstandsnota loopt de vaststelling van het voorontwerp bestemmingplan Harlingen-Willemhaven. In dat kader hebben wij aangegeven een percentage van 10% voldoende te vinden en in de Reactienota, die wij eind augustus ontvingen, wordt voorgesteld dat getal over te nemen. Het zou dan ook in de Welstandsnota aangepast moeten worden.

Op dezelfde bladzij wordt bij punt 3 gesproken over het overschrijden van de rooilijn. Ook daar wordt een percentage van 25% gehanteerd, voor het gehele gebouwenensemble dat op de kade staat. Vanwaar zo'n enorm volume, en waarom een mogelijke uitbouw van liefst 5 meter? Uitgangspunt van de plannen is toch het aanzicht in grote lijnen te behouden - bedrijfsgebouwen, kranen, loods. Kunnen teveel en te grote afwijkingen dat beeld niet teniet doen?

Bij punt 4 wordt gesteld dat hoogte-accenten mogelijk zijn op beeldbepalende plekken. Wij denken dat beeldbepalende plekken juist ontstaan door hoogte-accenten.

Bij punt 5 staat: 'De materialen van de 'loodsen' zijn gemaakt van robuuste materialen die voorkomen...' etc. De eerste vier woorden van deze zin kunnen vervallen, maar daarmee zij vooral gezegd dat de nota als geheel goed scoort op het gebied van formuleringen.

Het is ons onduidelijk wat bij punt 6 met de 'overgang publiek/privé' wordt bedoeld.

Bij de transparante windschermen bij punt 14 vragen we aandacht voor het gevaar daarvan voor vogels - bescherming van natuurschoon is een tamelijk onbekend, maar statutair evenwaardig onderdeel van onze doelstelling...

Vooroorlogse bebouwing

We grijpen het Rode Dorp aan om een algemener punt naar voren te brengen. Bij ensembles, zoals de oude bebouwing aan de Havenweg, de huizen in de Dokstraat en bijvoorbeeld ook het Rode Dorp, is de waarde onder meer gelegen in de coherentie.

Het 'ritme' van de samenhangende bebouwing kan echter eenvoudig worden verstoord door een relatief kleine ingreep. Stel dat één huiseigenaar aan de Havenweg besluit zijn pand rood te schilderen: daarmee wordt het beeld van de totale straatwand aangetast. Wij denken dat hetzelfde gebeurt wanneer in bijvoorbeeld de Dokstraat afwijkende huisdeuren verschijnen - glazen, om maar een mogelijkheid te noemen -, of deuren in een bonte variëteit aan kleuren.

Hoewel we hier wel heel dicht bij de keuzevrijheid van de huiseigenaren komen, zien wij hierover graag een bewuste keuze in de nota opgenomen. Oud Harlingen pleit voor een beperktere bandbreedte dan op dit moment volgens ons mogelijk is.

Aflopende bebouwing

Een stad kan op verschillende manieren bekeken worden: op zich, maar ook qua ligging in de omgeving. Oud Harlingen heeft er al eerder voor gepleit om daar in bouwhoogte rekening mee te houden: een stad loopt van oudsher naar de randen af in bebouwingshoogte. Op pagina 116 – hoofdstuk Bedrijfsterreinen – wordt dit omschreven als een 'evenwicht met het omringende landschap'. Wij onderschrijven dat streven nogmaals: Harlingen moet niet alleen aantrekkelijk ogen voor wie er in staat, maar ook voor degene die er naar toe gaat.

Herontwikkelingslocaties

In de opsomming op pagina 150 ontbreekt in onze ogen de Nieuwe Willemshaven.

Overige punten

De voorliggende nota behandelt tal van 'kleinere' onderwerpen: schotelantennes, zonnepanelen, reclame-uitingen bijvoorbeeld. Op de volgende terreinen zouden wij ook graag nog iets geregeld zien:

- **Straatmeubilair**
Oud Harlingen vindt het huidige streven naar eenvormigheid in het straatmeubilair een goede zaak. Logischerwijs valt daar nog meer in te bereiken. Wie op de Havenbrug gaat staan, ziet rondom zich zeker 5 verschillende soorten straatlantaarns – of 6, als je beter kijkt. Hoe valt te borgen dat dit gaandeweg, bij vervanging, beter wordt?
- **Dakterrassen**
In de binnenstad zijn dakterrassen grenzend aan de openbare ruimte een ongewenst element. Net zoals loggia's of zonnepanelen vanaf de straat niet zichtbaar mogen zijn, zouden platte daken met parasols en zitjes aan het oog van de passant onttrokken moeten zijn. De gemeente heeft eerder – bij de voorgenomen aanleg van een terras in de Vijverbuurt – al aangegeven die mening te delen. Kan dit in de Welstandsnota worden vastgelegd?

- **Bordjescultuur**
Nederland is een bordjesland. Ook Harlingen staat vol borden, met als meest lelijke uitvoering wel de dikke beugels met meerdere borden, zoals die bijvoorbeeld op de Vismarkt zijn geplaatst. Naar mening van Oud Harlingen doen dergelijke bordbeugels ernstig afbreuk aan het straatbeeld. Graag zouden we zwart op wit zien, dat het streven is te onderzoeken hoe het aantal bordjes in de stad kan worden verminderd, en dat op termijn de beugels worden vervangen door andere oplossingen.
- **Binnentuinen**
De Welstandsnota die momenteel van kracht is, stelt in § 4.3 Binnenstad Harlingen, op bladzijde 8: het beleid 'is gericht op (...) handhaving en versterking van (...) groenelementen en boombeplanting, erfbeplantingen'. In § 5.3 Gebiedsgericht beoordelingskader, deelgebied 1: stadskern (blz. 16) staat dat de beleidsintentie gericht is 'op het behoud van de ruimtelijke waarden (...). Hierbij gaat het om de bestaande groene ruimten en open binnenterreinen'
Zoals bekend hecht Oud Harlingen aan het open houden van de weinige historische binnentuinen, die de stad telt. Zien wij iets over het hoofd, of is het beleid zoals bovengenoemd omschreven in de nieuwe nota overboord gezet?

Ten slotte

De Welstandsnota geeft hoog op van de samenhang in de historische bebouwing van de binnenstad. Toch geeft die omschrijving ruimte voor ongewenste ontwikkelingen. Oud Harlingen procedeerde enkele jaren geleden tegen een platte aanbouw in een binnentuin tussen Voorstraat en Lanen, met als argument onder meer dat aangesloten moest worden op de omliggende bebouwing – waarmee werd bedoeld op het gave dakenlandschap.

Het juridische oordeel volgde echter de redenering, dat aangesloten mocht worden bij de 'omliggende bebouwing' in de vorm van andere platte aanbouwen, die eerder al in omliggende binnentuinen waren gerealiseerd.

Waar in de nota gesproken wordt van 'samenhang' zien wij dus graag verduidelijkt, dat hiermee bedoeld wordt op *historische* samenhang.

Verder vragen wij ons af hoe de Precedentwerking in 3.2.9 werkt: Als iemand nou garage Van der Pol op de Schritsen precies zo wil herbouwen als het er nu uitziet, kan die hier dan uit opmaken dat dit zeker niet, of zeker wel, mag? Wij maken er alleen uit op dat het niet meer als voorbeeld mag dienen.

Of neem de bungalow op de hoek van het Zuiderbolwerk: zou die, na een onverhoopte brand, daar eventueel herbouwd mogen worden?

Als laatste breken wij een lans voor meer armslag voor handhaving. Wanneer iemand iets bouwt wat niet mocht, laat de gemeente dat dan werkelijk aanpassen? Dat zou moeten, naar ons idee, maar dat vraagt meer inspanning dan nu geleverd kan worden. Menskracht dus, naast deze verbeterde nota.

Met vriendelijke groet,

A.F. Visser
voorzitter